

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Μέλος των: *International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)*
Europa Nostra • European Environmental Bureau (EEB)

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ♦ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1991 ♦ ΕΤΟΣ 19 ♦ ΑΡΙΘΜ. ΦΥΛ. 4

21 Νοεμβρίου 1991

Εγκαινιάσθηκε το σπίτι της Ε.Ε. στην Πλάκα

Επιτέλους ύστερα από προσπάθειες ετών επιτεύχθηκε αυτό που πολλές φορές έδειχνε σαν άπιαστο όνειρο: Η αποπεράτωση των εργασιών αποκατάστασης του σπιτιού στην Πλάκα στην οδό Τριπόδων 28.

Το θαυμάσιο αυτό οίκημα της Οθωνικής περιόδου (1835) που δωρήθηκε - στην κατάσταση που τότε βρισκόταν - το 1983 στην Ελληνική Εταιρεία από την κυρία VIRGINIA LUCAS NICK εκ μέρους της SOCIETY FOR THE PRESERVATION OF THE GREEK HERITAGE των Η.Π.Α. και με την συνδρομή του TEXAS CHAPTER, αποτελεί πλέον πραγματικότητα, και μια πραγματικότητα θαυμαστή. Διότι είναι κοινή γνώμη όλων όσων το γνώρισαν στη διάρκεια των εγκαινίων και μετά, ότι οι προσπάθειες και η αγωνία για την εξεύρεση των χρημάτων ανταμείφθηκαν πέρα ως πέρα με την απόδοση στην Αθήνα ενός οικήματος εξαιρετικού. Όχι μόνον γιατί αποδόθηκε στην πολιτιστική περιουσία του τόπου ένα γνήσιο δείγμα της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της αναγεννηθείσης Ελλάδος, αλλά γιατί αποδόθηκε ταυτόχρονα ένα δείγμα υψηλής αισθητικής αξίας, κάτι που δυστυχώς σπανίζει στις μέρες μας. Η εικόνα όμως αυτή συμπληρώνεται από ιστορικής καθαρά πλευράς, αλλά και πάλι και από αισθητικής, από τα αρχαία ευρήματα που

ανακαλύφθηκαν στη διάρκεια των εργασιών αποκατάστασης του κτιρίου. Τα ευρήματα αυτά - η ανεύρεση των οποίων υποχρέωσε στην σύνταξη νέας μελέτης, ύστερα από σχετικές έρευνες και μελέτη, από την αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία - αποτελούν ένα μικρό αντιπροσωπευτικό δείγμα της ιστορίας του τόπου. Ο τοίχος των κλασικών χρόνων, το ελαιοτριβείο, το ρείθρο με το αποχετευτικό σύστημα της αρχαίας οδού Τριπόδων μαζί με τη βάση του χορηγικού μνημείου, αποτελούν μια ακόμα προσφορά, με την ανακάλυψη και την ανάδειξή τους στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους, της Ελληνικής Εταιρείας στην πόλη των Αθηνών.

Όλοι όσοι μόχθησαν, αγωνίσθηκαν και με κάθε τρόπο συνέβαλαν στην επίτευξη αυτού του σκοπού μπορούν να είναι υπερήφανοι για το αποτέλεσμα. Στον μεγάλο κατάλογο των ευεργετών και δωρητών, χάρη στους οποίους κατέστη δυνατή αυτή η επιτυχία, οφείλεται από όλους τους Αθηναίους ένα μεγάλο ευχαριστώ.

Στην Αθήνα μας, που τόσο βάνουσα έχει κακοποιηθεί τις τελευταίες δεκαετίες, η προσθήκη έστω και ενός οικήματος που αντιπροσωπεύει την ιστορία και τόσο επάξια την αισθητική αυτού του τόπου, αποτελεί ελπίζουμε - χωρίς μετριοφροσύνη - ένα σημαντικό

βήμα προς την ολοκλήρωση της αποκατάστασης της φυσιογνωμίας της Πλάκας ιδιαίτερα, και της Αθήνας γενικότερα.

Πιστεύουμε ότι εκ μέρους όλων των μελών της Εταιρείας, των φίλων της και των φίλων γενικότερα της πολιτιστικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος, θα υπάρξει βαθύψυχη κατανόηση της αξίας του μόχθου γι' αυτόν τον σκοπό.

Τα εγκαίνια του Σπιτιού έγιναν σε δύο φάσεις και συγκεκριμένα: Την Τετάρτη 20 Νοεμβρίου, στις 12 το μεσημέρι, έγινε ο αγιασμός, και στη συνέχεια δόθηκε συνέντευξη Τύπου, Τηλεόρασης και Ραδιοφωνικών Σταθμών. Ακολούθησε ξενάγηση στους χώρους του σπιτιού και μικρή δεξίωση.

Παραευνέθηκαν οι κυριότεροι δωρητές, οι αρχιτέκτονες που μελέτησαν και επέβλεψαν τις εργασίες, τέλος όσοι συνέβαλαν στο έργο της αποκατάστασης με οποιοδήποτε τρόπο.

Η εντύπωση όλων των παρευρεθέντων από την επίσκεψη του σπιτιού ήταν κατά κοινή ομολογία άριστη. Όπως είναι γνωστό ίσως στα περισσότερα μέλη της Εταιρείας, το σπίτι απαρτίζεται από δύο ορόφους, δώμα και υπόγειο.

Στο πίσω μέρος του σπιτιού που συνορεύει με την οδό Ραγκαβά,

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας υποδέχεται τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ κ. Αχιλ. Καραμανλή και τον Γεν. Γραμ. του Υπουργείου κ. Κορκολόπουλο.

βρίσκεται ο τοίχος των κλασικών χρόνων από μεγαλιθικούς κανονικούς δόμους, επιφανείας 80 τ.μ., που αποκαλύφθηκε ως γνωστόν κατά τις εργασίες της αποκατάστασης. Φωτισμένος κατάλληλα αποτελεί το μεγάλο στολίδι και το καμάρι του σπιτιού. Αλλά και το αρχαίο ελαιοτριβείο - για το οποίο υπήρχε ειδική ενίσχυση- δωρεά από την Α.Ε. «Ελαίς» - αποτελεί ένα πολύ ενδιαφέρον δείγμα της ιστορίας του τόπου και των χρήσεων του χώρου όπου το 1835 ανεγέρθηκε το σπίτι. Πρόσθετη συγκίνηση προκαλεί η ωραία έκθεση στο υπόγειο επίσης του τμήματος της βάσης του χορηγικού μνημείου και του ρείθρου του αποχετευτικού συστήματος της αρχαίας οδού Τριπόδων, η οποία περνούσε ακριβώς από τον χώρο διέλευσης της σημερινής οδού Τριπόδων. Η ιστορία των Αθηνών αποτυπωμένη στον χώρο του Σπιτιού της Ελληνικής Εταιρείας. Πρέπει να μην παραλειφθεί ν' αναφερθεί η αποκατάσταση στους χώρους που βρέθηκαν των

ζωγραφικών διάκοσμων (σε επάλληλα στρώματα) των οροφωγραφιών που αποξηλώθηκαν και συντηρήθηκαν εγκαίρως για να μην καταστραφούν.

Με την ευκαιρία της σύντομης αυτής περιγραφής των εγκαινίων, συνιστούμε σε όσα μέλη της Ελληνικής Εταιρείας τυχόν δεν μπόρεσαν, λόγω απουσίας εκτός Αθηνών, ασθενείας ή άλλων λόγων ανωτέρας βίας, να παρευρεθούν στα εγκαίνια του σπιτιού, να μην παραλείψουν να το επισκεφθούν. Είμαστε βέβαιοι ότι θα νιώσουν όλοι την ίδια αισθητική συγκίνηση που αισθάνθηκαν όλοι όσοι παρέστησαν.

Στον πρώτο όροφο λειτουργεί το Κέντρο Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελληνικής Εταιρείας, ενώ στον επάνω όροφο το Μεσογειακό Γραφείο Πληροφοριών του Ευρωπαϊκού Γραφείου Περιβάλλοντος (Ε Ε Β), της γνωστής δηλαδή Ομοσπονδίας Ευρωπαϊκών μη-Κυβερνητικών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων, Πρόεδρος της οποίας

είναι ο Πρόεδρος της Ε.Ε. Καθηγ. κ. Μιχ. Σκούλλος.

Πέραν αυτών, ένα δωμάτιο στον επάνω όροφο έχει διατεθεί στην SOCIETY FOR THE PRESERVATION OF THE GREEK HERITAGE (S P G H), αδελφή Εταιρεία της Αμερικής, η οποία γενναία ενίσχυσε την προσπάθεια αποκατάστασης του Σπιτιού.

Τέλος, υπάρχει στον όροφο αυτό και ένα διαμέρισμα το οποίο προορίζεται για ενοικίαση ως κατοικία. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι οι όροι που ισχύουν στην Πλάκα επιβάλλουν την ύπαρξη κατοικίας στα κτίρια που αποκαθίστανται, και αυτό είναι πολύ σωστό, ώστε να μπορέσει ν' αποκατασταθεί με τον καιρό η λειτουργία της Πλάκας ως τόπος κατοικίας και να μην καταλήξει ένα Μουσειακό τμήμα της πόλης που θα επισκέπτονται οι τουρίστες.

Την επόμενη ημέρα, Πέμπτη 22 Νοεμβρίου, στις 6 το απόγευμα, έγιναν τα επίσημα εγκαίνια του Σπιτιού από τον Υπουργό

Οι επίσημοι, οι προσκεκλημένοι και τα μέλη της Ε.Ε. παρακολουθούν την προσφώνηση του Προέδρου της Εταιρείας.

Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων κ. Αχιλλέα Καραμανλή. Μετά το σύντομο καλωσόρισμα και εισαγωγή του Προέδρου, ο Υπουργός, που συνοδευόταν από τον Γενικό Γραμματέα κ. Κορκολόπουλο, συνεχάρη την Ελληνική Εταιρεία για το έργο που επιτελεί και έκοψε την καθιερωμένη «ταινία» εγκαίνιων. Στη συνέχεια περιηγήθηκε το Σπίτι, όπως και όλοι οι πολυάριθμοι παρευθέντες, εγκωμιάζοντας την προσπάθεια που είχε το θαυμάσιο αυτό αποτέλεσμα.

Ήταν παρόντες εκπρόσωποι περιβαλλοντικών Οργανώσεων και Κρατικών συναφών Υπηρεσιών, επιλεγμένα πρόσωπα γνωστά για τη δράση τους για το περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά, όσοι από τους δωρητές και χορηγούς βρίσκονταν στην Αθήνα, αλλά και όσοι ταξίδεψαν επίτηδες στην Αθήνα γι' αυτό το σκοπό.

Ιδιαίτερως πρέπει να σημειωθεί η παρουσία όλων των ξένων Συνέδρων

που είχαν φθάσει νωρίς το απόγευμα εκείνο για να συμμετάσχουν την επομένη στο Διεθνές Συνέδριο μη-Κυβερνητικών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων που πραγματοποιήθηκε στο Ξενοδοχείον ΑΣΤΗΡ, με θέμα «Περιβαλλοντική και βιώσιμη Ανάπτυξη σε μια Ασφαλή Μεσόγειο». Φυσικά τα μέλη της Ελληνικής Εταιρείας παρευρέθηκαν «εν σώματι» στα εγκαίνια, δίνοντας την ευκαιρία σε όλους να ανταλλάξουν γνώμες, σκέψεις, πληροφορίες, και να συμβάλλουν με την παρουσία τους στην εορταστική ατμόσφαιρα της γλυκιάς αυτής βραδιάς του Νοεμβρίου, μιας τυπικής Αθηναϊκής βραδιάς που πολλοί ξένοι δεν είχαν ποτέ γνωρίσει, ενώ στους Έλληνες θύμιζε καλές εποχές και έδωσε κουράγιο να συνεχίσουν την ωραία και γόνιμη περιβαλλοντική προσπάθεια.

Ακολούθησε δεξίωση στο Σπίτι και στην τυπική Πλακιώτικη αυλή του, που με τη βοήθεια του οίνου, συνέτεινε ακόμη περισσότερο στη συναδέλφωση των παρευρισκομένων

και στην έκφραση της ολόψυχης ευχής όλων να επακολουθήσουν και άλλα τέτοια χαρμόσυνα γεγονότα. Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί και μια καινοτομία, που ναι μεν δεν έχει αποδώσει ακόμη τα αναμενόμενα, αλλά πιστεύουμε ότι αυτό θα συμβεί στο μέλλον: Πρόκειται για την εγκατάσταση στο κτίριο ενός «κουμπαρά» (με έμπνευση και σχέδια του κ. Γ. Ποταμιάνου και εκτέλεση του κ. Π. Βαλασάκη). Ο κουμπαράς περιμένει την συμβολή, μικρή ή μεγάλη, των μελών και φίλων της Εταιρείας και του Περιβάλλοντος. Όλοι οι φίλοι της Ε.Ε. και οι επισκέπτες του σπιτιού, δεν θα πρέπει να παραλείψουν να βοηθήσουν και αυτοί με τον οβολό τους στην προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι ανάγκες είναι μεγάλες και επιτακτικές.

Περιττό ν' αναφερθεί ότι στο κτίριο υπάρχουν εντοιχισμένες ωραίες μαρμάρινες πλάκες με τα ονόματα των Δωρητών, χάρη στην αποφασιστική βοήθεια των οποίων

έγινε δυνατή η επίτευξη του έργου αυτού. Αλλά υπάρχει και μια «Χρυσή Βίβλος», στην οποία αναφέρονται ΟΛΑ τα ονόματα όσων με κάποιο

Αθήνα, 22-23 Νοεμβρίου 1991

Διεθνές Συνέδριο για το Περιβάλλον και την βιώσιμη ανάπτυξη σε μια ασφαλή Μεσόγειο

Ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία το Διεθνές Συνέδριο με θέμα: «Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη σε μια Ειρηνική Μεσόγειο», το οποίον οργανώθηκε στην Αθήνα από το Μεσογειακό Γραφείο Πληροφοριών του Ευρωπαϊκού Γραφείου Περιβάλλοντος (EEB/ Mediterranean Information Office), και την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (Προστασίας του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς), με την υποστήριξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των Ηνωμένων Εθνών. Το συνέδριο παρακολούθησαν σύνεδροι από 16 Μεσογειακές χώρες, εκπρόσωποι διεθνών περιβαλλοντικών οργανώσεων, εκπρόσωποι οργανώσεων από τις Ηνωμένες Πολιτείες, καθώς και εκπρόσωποι της ΕΟΚ, Ηνωμένων Εθνών, UNESCO, WHO, CIESM, και ECOSOC.

Την έναρξη των εργασιών του συνεδρίου κήρυξε ο Υπουργός ΠΕ.ΧΩ. ΔΕ. κ. Αχιλλέας Καραμανλής. Ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος της Τυνησίας κ. Hedi Mhenni απευθύνθηκε στους συνέδρους ως εκπρόσωπος του Μεσογειακού Νότου.

Το Συνέδριο **ομόφωνα υιοθέτησε** την ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ, βασικά σημεία της οποίας αποτελεί η επιβεβαίωση όλων των Μεσογειακών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων να εργασθούν μαζί υπό τον συντονισμό του MIO/EEB με σκοπό:

1) Να ενισχύσουν την εφαρμογή των Διεθνών Συμβάσεων της Βαρκελώνης και του Χάρτη της Λευκωσίας, την τήρηση των οποίων θα παρακολουθούν και θα δημοσιοποιούν κάθε χρόνο.

2) Ζητούν την δημιουργία ενός οργανισμού - «Κοινότητας» - για την

τρόπο συνέβαλαν γενικά στο έργο. Ο Αθηναϊκός Τύπος αφιέρωσε άρθρα με φωτογραφίες και κολακευτικά σχόλια για την Ελληνική Εταιρεία και την αποκατάσταση του Σπιτιού.

διαχείριση του νερού που αποτελεί σπάνιο και πολύτιμο φυσικό πόρο, αλλά και των υπολοίπων φυσικών πόρων (Ηλιακής, Αιολικής ενέργειας κ.λπ.). Στον οργανισμό αυτό θα πρέπει να ανήκουν όλες οι χώρες της Μεσογείου και οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Η διακήρυξη και οι απόψεις που διαμορφώθηκαν στο συνέδριο θα παρουσιαστούν στο Διεθνές Συνέδριο των μη Κυβερνητικών οργανώσεων στο Παρίσι (17-21 Δεκεμβρίου 1991), καθώς και στο Διεθνές Συνέδριο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών που θα γίνει στο Ρίο (UNCED, Ρίο, Ιούνιος 1992).

Επίσης θα αποτελέσει την βάση για τις παρεμβάσεις τους στις Υπουργικές Διασκέψεις του Καΐρου (Απρίλιο 1992) και της Ρώμης (Σεπτέμβριος 1992). Το Συνέδριο πρότεινε ακόμη να υπάρξει μια επόμενη συνάντηση των Μεσογειακών οργανώσεων παράλληλα με την Υπουργική Διάσκεψη του Καΐρου.

EUROPA NOSTRA

Με κοινή ανακοίνωσή τους, η EUROPA NOSTRA και το Διεθνές Ινστιτούτο για τη διατήρηση των αρχαίων Φρουρίων και Κάστρων (INTERNATIONAL CASTLES INSTITUTE - IBI), ανακοίνωσαν την συγχώνευσή τους. Η νέα ονομασία είναι «EUROPA UNITED WITH THE INTERNATIONAL CASTLES INSTITUTE». Ταυτοχρόνως, η ονομασία για το IBI FUND άλλαξε σε «EUROPA NOSTRA RESTORATION FUND». Σκοπός του προηγούμενου IBI FUND ήταν να χορηγεί δωρεές

για την αποκατάσταση μνημείων που κινδύνευαν. Οποιαδήποτε δωρεά από το Ταμείο αυτό είχε το αποτέλεσμα να συμβάλλει στη συντήρηση κτίσματος που κινδυνεύει, ενώ ταυτοχρόνως επέσυρε την προσοχή των Δημοσίων Υπηρεσιών και του κοινού για τον επαπειλούμενο κίνδυνο.

Η ανακοίνωση συνεχίζει με την πληροφορία ότι οποιαδήποτε υποψηφιότητα για τη χορήγηση δωρεάς στη χώρα μας για έναν τέτοιο σκοπό, θα πρέπει να συνοδεύεται από τα απαραίτητα στοιχεία που την αφορούν, και η αίτηση γι' αυτήν την υποψηφιότητα πρέπει να φθάσει στη Γραμματεία της EUROPA NOSTRA RESTORATION FUND μέχρι τις 31 Μαρτίου 1992. Για το λόγο αυτό η EUROPA NOSTRA RESTORATION FUND προσκαλεί τα μέλη της (η Ελληνική Εταιρεία ως γνωστό αποτελεί από παλιά μέλος της EUROPA NOSTRA) να υποβάλουν προτάσεις για την χορήγηση του 1992. Τον χρόνο αυτό η δωρεά αφορά πάρκα που έχουν αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, ή κτίσματα κήπων, όπως περίπτερα, τειχοποιεία, χώρους αναψυκτικών, ναούς. Πάντως τα προτεινόμενα για ενίσχυση κτίρια δεν πρέπει ν' ανήκουν στο δημόσιο, και το πρόγραμμα να είναι σε τέτοια βαθμίδα αποκατάστασης, ώστε η δωρεά να συμβάλλει αποφασιστικά στην αποπεράτωση. Η πρόταση θα γίνεται στην Αγγλική ή Γαλλική γλώσσα και θα συνοδεύεται από στοιχεία που θα αποδεικνύουν την αξία του μνημείου - καλλιτεχνική, ιστορική κ.λπ. Για τον λόγο αυτό πρέπει να περιλαμβάνει μια σαφή αναφορά για τις εργασίες συντήρησης που θα γίνουν και να αναφέρεται η ακριβής χρησιμοποίηση της αιτούμενης δωρεάς. Επίσης, πρέπει φυσικά να συνοδεύεται και από φωτογραφίες του κινδυνεύοντος μνημείου.

Η δωρεά δίνεται με την προϋπόθεση ότι, ο υπεύθυνος για το σε κίνδυνο κτίριο φορέας, έχει εξασφαλίσει τη συμμετοχή από τις εθνικές, περιφερειακές ή δημοτικές Αρχές της περιοχής κάποιου ή άλλου

Από την περιήγηση του σπιτιού. Το «στολίδι» του σπιτιού ο τοίχος των κλασικών χρόνων που ανακαλύφθηκε στην διάρκεια των εργασιών αποκατάστασης.

δωρητού, οι οποίοι θα αναλαμβάνουν να συμβάλουν με ένα ποσόν τουλάχιστον ίσο προς τη δωρεά του EUROPA NOSTRA RESTORATION FUND, και θα διαθέτει όλες τις απαραίτητες εγκρίσεις από τις αρμόδιες Αρχές. Υπογραμμίζεται ότι η δωρεά αφορά τουλάχιστον 10.000 δολάρια. Η καταβολή θα γίνει μόνο και εφ' όσον το πρόγραμμα αποκατάστασης έχει αρχίσει να λειτουργεί, και θα πραγματοποιηθεί σε δημόσια τελετή κατά την οποία θα προσκληθούν οι Αρχές και τα Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης.

Από τα Πρακτικά του Δ.Σ. της Ε.Ε. της 15ης Οκτωβρίου 1991. Έργο Μονής Οσίου Λουκά

Ο κ. Σκούλλος αναφέρει ότι ο Καθηγητής κ. Χαρ. Μπούρας ανακοίνωσε ότι αποπερατώθηκε το έργο στην Τράπεζα της Μονής του Οσίου Λουκά με την έκθεση των αρχαίων αρχιτεκτονικών μελών και είναι έτοιμο να εγκαινιασθεί. Εγκρίθηκε και το κείμενο της πλάκας που θα εντοιχιστεί στο χώρο και απομένει να ορισθεί η ημερομηνία

των εγκαινίων. Το Δ.Σ. εξέφρασε τη ζωνή του ικανοποίηση για την περάτωση του έργου και απηύθυνε στον Καθηγητή κ. Χαράλαμπο Μπούρα θερμές ευχαριστίες και συγχαρητήρια για τη συμβολή του στο έργο εις μνήμην της Λασκαρίνας Μπούρα.

Δραστηριότητες Παραρτήματος

Θεσσαλονίκης

Ο κ. Κ. Σταματόπουλος παρουσιάζει τον απολογισμό των δραστηριοτήτων του Παραρτήματος, οι οποίες είναι πολλές και ποικίλλες. Αναφέρεται επίσης ότι οικοδομικός συνεταιρισμός σχεδιάζει την οικοπεδοποίηση του Χορτιάτη και το Παράρτημα Θεσσαλονίκης έχει έντονα διαμартυρηθεί και συμμετέσχε στην πορεία διαμартυρίας που έγινε για το σκοπό αυτό. Ακόμη αναφέρεται ότι γίνεται προσπάθεια να στεγασθεί το Παράρτημα σε ιδιόκτητο διαμέρισμα σε διατηρητέο κτίριο της Άνω Πόλης που ανήκει στον κ. Σταματόπουλο. Το μέλος του Παραρτήματος κα Μαρκεσίνη που είναι παρούσα, είπε

πως όλοι έκριναν ότι είναι μια θαυμάσια λύση στο πρόβλημα.

Το Δ.Σ. συγχάρηκε τον κ. Σταματόπουλο, την κα Μαρκεσίνη και όλα τα μέλη του Παραρτήματος Θεσσαλονίκης για την δραστηριότητα που αναπτύσσουν.

Άλλα περιβαλλοντικά θέματα

Αποφασίζεται να μελετηθεί, ύστερα από πρόταση της δ. Ι. Νικηταρά, το θέμα των περιστερεώνων της Τήνου, που παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον από απόψεως παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

Επίσης αποφασίζεται να διερευνηθεί το θέμα των καταγγελιών για αυθαιρεσίες και καταστροφή του περιβάλλοντος στη Θάσο.

Παρέμβαση για την προστασία της Χώρας Πάτμου

Πρόκειται για την επικείμενη ανέγερση ξενοδοχειακής μονάδας σε περίοπτη θέση της Χώρας. Το Δ.Σ. συζητεί εκτεταμένα το θέμα αφού άκουσε την ανάλυση των στοιχείων που προσκομίσθηκαν από

ενδιαφερόμενους κατοίκους της Πάτμου και τον Τοπικό Εξωραϊστικό Σύλλογο.

Αποφασίζεται να ανατεθεί η έρευνα του θέματος στον Γενικό Γραμματέα κ. Α. Κολλάρο.

Με την ευκαιρία, ανατίθεται στον κ. Η. Νέλλα η έρευνα ανάλογου θέματος καταστροφής περιβάλλοντος, που αφορά το απειλούμενο άλσος φοινίκων στη νήσο Λέρο.

Δύο άρθρα για την Ελλάδα και την Κύπρο από μέλη της Ελλ. Εταιρείας στο επίσημο όργανο της EUROPA NOSTRA

Στο τελευταίο ενημερωτικό φυλλάδιο της EUROPA NOSTRA UNITED WITH THE INTERNATIONAL CASTLES INSTITUTE, δημοσιεύονται δύο άρθρα που αφορούν άμεσα την Ελλάδα και την Κύπρο και που έχουν γραφεί αντίστοιχα από τον κ. Κ. Σταματόπουλο, μέλος του Δ.Σ. της Ε.Ε. και Πρόεδρο του Παραρτήματος Θεσσαλονίκης, και τον κ. Κωνστ. Λεβέντη, μέλος της Ε.Ε., αντιπρόσωπο της Κύπρου στην EUROPA NOSTRA και επίτιμο Ταμία της, ο οποίος, όπως ίσως δεν είναι γνωστό σε όλους, είναι Πρόεδρος του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντης που συνέβαλε σημαντικά στην αποκατάσταση του Σπιτιού της Ε.Ε. στην Πλάκα.

Πιστεύοντας ότι τα άρθρα αυτά παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον, τα μεταφέρουμε στο Δελτίο της Ελληνικής Εταιρείας.

Το άρθρο του κ. Κ. Σταματόπουλου έχει τον τίτλο «Η Ελλάδα και η προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς».

«Ελπίζω», λέει ο κ. Σταματόπουλος, «οι αναγνώστες να μην παρεξηγήσουν εάν το άρθρο αυτό προσπεράσει κατά κάποιο τρόπο το σπουδαίο θέμα των κλασικών αρχαιολογικών μνημείων. Μολονότι και αυτά δεν μένουν απρόσβλητα από τους διάφορους κινδύνους που

Έντονη διαμαρτυρία προς τον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. κ. Αχ. Καραμανλή

Η Ελληνική Εταιρεία με επείγον τηλεγράφημα εξέφρασε την έντονη ανησυχία της για τις πληροφορίες περί εγκαταστάσεως νέων βιομηχανιών και επεκτάσεως παλαιών στην Αττική, και ζητά από τον κ. Υπουργό να επέμβει προσωπικά ώστε ν' αποφευχθεί μια τέτοια ενέργεια η οποία θα επιδείνωνε το ήδη εγκληματικά βεβαρημένο περιβάλλον του λεκανοπεδίου.

υπάρχουν (ατμοσφαιρική ρύπανση, σεισμοί, τουρισμός κ.λπ.), εντούτοις η μοίρα τους δεν φαίνεται τόσο θλιβερή όσο αυτή των μνημείων των νεωτέρων φάσεων της ιστορίας μας. Πρέπει να τονισθεί ότι η ποιότητα των εργασιών που εκτελούνται στην Ακρόπολη είναι κάτι παραπάνω από εξαίρεση του κανόνα. Διευθύνεται από μια Επιτροπή ειδικών Αρχαιολόγων και εκτελείται από μια ομάδα επιστημόνων υψηλής «λάσεως και από τεχνίτες απόλυτα ειδικευμένους στο αντικείμενό τους, οι οποίοι δεν υπολείπονται καθόλου από τους προγόνους τους που ανήγειραν τους ναούς αυτούς πριν από 2.500 χρόνια. Τοιουτοτρόπως η εργασία στο Ερέχθειο αποπερατώθηκε και η πρόσοψη του Παρθενώνος αποδόθηκε και πάλι στα θαυμαστικά βλέμματα των επισκεπτών. Ο μεγαλύτερος όμως εχθρός της Ακροπόλεως, η ατμοσφαιρική ρύπανση, ατυχώς δεν περιορίσθηκε, με αποτέλεσμα ένας μεγάλος αριθμός γλυπτών και αναγλύφων να πρέπει να πάρουν την οδό για το στεγασμένο Μουσείο, αργά ή γρήγορα.

Η εικόνα όμως γίνεται λιγότερο ειδυλλιακή όσο απομακρύνεται κανείς από την κλασική εποχή. Είναι γεγονός ότι τα μνημεία της Βυζαντινής εποχής έχουν θεωρηθεί

από αρκετό χρόνο ήδη ως γνήσια μνημεία που απαιτούν αποκατάσταση και προστασία. Πρέπει να επαινέσουμε την εργασία που σε ευρεία κλίμακα γίνεται πρόσφατα στα μνημεία που υπέστησαν ζημιές στην Θεσσαλονίκη κατά τον σεισμό του 1978, ειδικότερα στην Αγία Σοφία (Μητρόπολη του 8ου αιώνα), την Ροτόντα του Αγίου Γεωργίου (4ος αιώνας), το Παρεκκλήσιο της Μεταμόρφωσης (14ος αιώνας). Όπως είναι η κατάσταση, ένας αριθμός Βυζαντινών, μετα-Βυζαντινών και περισσότερο πρόσφατων μνημείων και χώρων ιστορικού ενδιαφέροντος, δεν έχουν λάβει άλλη φροντίδα εκτός από την προσοχή που αξίζουν. Στην πραγματικότητα, αυτά ακριβώς τα μνημεία είναι καίρια από περιβαλλοντική άποψη, γιατί κάνουν τις πόλεις μας λιγότερο μονότονες και δίνουν στην ύπαιθρο χώρα μια πιο ελκυστική όψη.

Οι λόγοι στους οποίους οφείλεται αυτή η αδράνεια είναι πολλοί και ποικίλλοι: Σχολαστική - απαρχαιωμένη νομοθεσία, έλλειψη Σχολής αποκατάστασης και συντήρησης μνημείων, έλλειψη χρηματικών πόρων, έλλειψη ειδικευμένων τεχνιτών, ακαθόριστη κυβερνητική πολιτική από την οποία λείπουν η αποφασιστικότητα και η πίστη στο έργο αυτό. Η κατάσταση έχει επιδεινωθεί με το Νόμο του 1984, ο οποίος άδικα, σαφώς και ωμά θέτοντας το μεγαλύτερο τμήμα των αρμοδιοτήτων της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας υπό την αρμοδιότητα του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., αδυνάτισε επικίνδυνα το σύστημα προστασίας της εθνικής αρχαιολογικής κληρονομιάς. Το σύστημα συνυπευθυνότητας που προέκυψε δημιουργεί σύγχυση και δυσαρέσκειες εξ αιτίας των αλληλοεπικαλυπτομένων αρμοδιοτήτων και βασικών διαφορών στις απόψεις/νοοτροπία.

Η λύση αυτή είχε στόχο την αποκέντρωση, αλλά παρ' όλα αυτά φαίνεται να δημιουργεί περισσότερα προβλήματα απ' όσα στην πραγματικότητα λύνει. Ο ρόλος τον οποίο παίζουν οι εκκλησιαστικές αρχές στην προστασία των μνημείων

Στο δώμα του σπιτιού με την υπέροχη θέα προς την Ακρόπολη: Ο Πρόεδρος μαζί με δωρητές, δημοσιογράφους και μέλη της Εταιρείας.

- καλοπροαίρετες αυτές καθ' εαυτές
- απέδειξε ότι έριχνε λάδι στη φωτιά.

Οπωσδήποτε δύο πρόσφατα γεγονότα έριξαν λίγο φως στην κατά τ' άλλα σκοτεινή κατάσταση. Πρώτον: η εισροή των Κοινοτικών (ΕΟΚ) πόρων, η οποία επέτρεψε ν' αρχίσουν εργασίες αποκατάστασης και επιδιόρθωσης σε περιοχές ιστορικού ενδιαφέροντος, σε κλίμακα που ήταν αδιανόητη στο παρελθόν. Μεταξύ των προγραμμάτων που βρίσκονται σε εξέλιξη, μπορούμε να επισημάνουμε το πρόγραμμα αποκατάστασης/ συντήρησης στην παλιά πόλη της Ρόδου, του Ρεθύμνου και των Χανίων, στην Αρχαία Κόρινθο, στα Ιωάννινα, καθώς και στα Βυζαντινά τμήματα της Καστοριάς και της Βέροιας. Επίσης μπορούμε να διακρίνουμε την απαρχή μιας μεταβολής στην κοινή γνώμη προς όφελος της διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, η οποία έγινε προφανής στην Αθήνα σαν αντίδραση εναντίον της υποβάθμισης της ποιότητας ζωής.

Όμιλοι για την προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς δημιουργούνται σ' όλη τη χώρα. Ως αποτέλεσμα, οι αρχές δέχονται πολύ μεγαλύτερη υποστήριξη απ' όση περίμεναν όταν αποφάσιζαν' ακολουθήσουν μια πιο ριζοσπαστική πολιτική όσον αφορά το περιβάλλον. Το παράδειγμα της αποκατάστασης της Πλάκας μπορεί έτσι ν' ακολουθηθεί και από άλλες πόλεις της Ελλάδας πολύ πιο εύκολα απ' ό,τι θα γινόταν στο παρελθόν.

«Προτού τελειώσω αυτή τη σύντομη επισκόπηση», συνεχίζει ο κ. Σταματόπουλος, «πρέπει ν' αναφέρω με δυο λέξεις τη μοίρα των Μουσουλμανικών μνημείων στην Ελλάδα που αφορούν την Οθωμανική περίοδο της Ελληνικής Ιστορίας. Έχοντας - σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό - υποστεί δεκαετίες έντονου εθνικισμού, αυτά τα ιστορικά μνημεία προστατεύονται τώρα (στην πραγματικότητα τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια) όπως τα Βυζαντινά μνημεία. Επιθυμώ να επισημάνω, κυρίως ως παραδείγματα,

την υποδειγματική αποκατάσταση του Λευκού Πύργου στη Θεσσαλονίκη (που μετατράπηκε σε μικρό Βυζαντινό Μουσείο), τη Σκεπαστή Αγορά (Μπεζεστένι) και το Μπέη-Χαμάμ επίσης στη Θεσσαλονίκη, και την επιδιόρθωση του τζαμιού στο Μοναστηράκι στην Αθήνα. Θα είμαστε ενθουσιασμένοι αν αυτή η συμπεριφορά μας προκαλούσε αντίστοιχη μεταχείριση από την άλλη πλευρά του Αιγαίου, όσον αφορά τα Βυζαντινά και Νεολληνικά μνημεία τα οποία υπάρχουν στην Τουρκία».

Το άρθρο του κ. Κωνστ. Λεβέντη έχει ως τίτλο «Τα μωσαϊκά της Κανακαριάς επέστρεψαν στον νόμιμο ιδιοκτήτη».

«Η μακροχρόνια ιστορία των μωσαϊκών της Κανακαριάς βρίσκεται στο τέλος της. Αυτά τα τμήματα του περίφημου μωσαϊκού του δού αιώνα, αποσπασμένα από το ιερό μιας εκκλησίας στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου, τελικώς εμφανίστηκαν στα χέρια ενός εμπόρου τέχνης στην Ινδιανάπολη των Η.Π.Α. Η Εκκλησία

της Κύπρου υποστηριζόμενη από την Κυπριακή Κυβέρνηση, έκανε αγωγή για την επιστροφή τους και επέτυχε την εκδίκαση της υπόθεσης τον Αύγουστο του 1989. Ο έμπορος τέχνης που είχε προσπαθήσει να πουλήσει τα μωσαϊκά για 20.000.000 δολάρια, αμέσως άσκησε έφεση και τρεις δικαστές του τριμελούς Εφετείου του Σικάγου ασχολήθηκαν με την υπόθεση. Η κρίση που εκδόθηκε στο τέλος του Οκτωβρίου 1990 προλογίζεται από ένα απόσπασμα από την «Πολιορκία της Κορίνθου» του Βύρωνος και αρχίζει: Ο Βύρων, γράφοντας εδώ για την Τουρκική εισβολή στην Κόρινθο το 1715, θα μπορούσε - κατά τον ίδιο τρόπο - να περιέγραφε τις πάμπολλες εκκλησίες και μνημεία που σήμερα βρίσκονται ερειπωμένα στην Κύπρο. Στο συμπέρασμα, η απόφαση του Δικαστηρίου λέει: Μόνον οι χειρότεροι παλιάνθρωποι θα προσπαθούσαν να επιτύχουν προσωπικά κέρδη από αυτή την απώλεια. Αυτοί που λεηλάτησαν τις

εκκλησίες και τα μνημεία της κατεστραμμένης από τον πόλεμο Κύπρου, φυγάδευσαν τα κειμήλια και αγωνίζονται τώρα σαν λαθρέμποροι να τα πουλήσουν για μεγάλα ποσά, είναι ακριβώς τέτοιοι παλιάνθρωποι. Ομόφωνα το Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση του τοπικού Δικαστηρίου. Ο έμπορος τέχνης τότε κατέφυγε στην Ολομέλεια του Εφετείου, αλλά η έφεση αυτή απερρίφθη την πρώτη εβδομάδα του Δεκεμβρίου 1990. Τον Μάρτιο του ίδιου έτους το Εφετείο του Σικάγου απέρριψε την αίτηση για περαιτέρω έρευνα και τα μωσαϊκά παραδόθηκαν στους νόμιμους ιδιοκτήτες. Μετά από μια μικρή συντήρηση και έκθεση στην Ινδιανάπολη, τα μωσαϊκά επέστρεψαν στην Κύπρο στις 30 Αυγούστου 1990. Τα υποδέχθηκαν στο Αεροδρόμιο της Λάρνακας ο Αρχιεπίσκοπος και ολόκληρη η ιεραρχία της Εκκλησίας της Κύπρου.

Η υπόθεση προκάλεσε φυσικά μεγάλο ενδιαφέρον στο κοινό. Τα

μωσαϊκά απεικονίσθηκαν στην τελευταία σειρά γραμματοσήμων που εκδόθηκε στην Κύπρο. Ευρεία δημοσιότητα δόθηκε επίσης στον Διεθνή Τύπο. Ένα χαρακτηριστικό σχόλιο παρουσίασε η «FIGARO»: Τα μωσαϊκά της Εκκλησίας της Κανακαριάς πρέπει να επιστραφούν στην Κύπρο και να μην καταλήξουν σ' ένα Αμερικανικό Μουσείο. Αν όχι, γιατί υφίσταται η UNESCO; Μετά την απόφαση, η DAILY TELEGRAPH του Λονδίνου ανέφερε ότι ένας έφορος της WALTERS ART GALLERY της Βαλτιμόρης είπε: Θα θεωρήσουμε αυτήν την απόφαση σαν βάση για τη διαμόρφωση νέας πολιτικής στην απόκτηση αρχαιοτήτων.

Η αποφασιστικότητα που ασκήθηκε από την EUROPA NOSTRA που κατήγγειλε την λεηλασία της Εκκλησίας της Κανακαριάς μαζί με άλλες, αναφέρθηκε τόσο στην αρχική απόφαση του Δικαστηρίου όσο και σ' αυτήν του Εφετείου».

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ
ΤΡΙΠΟΔΩΝ 28 ΑΘΗΝΑ 105 58
ΤΗΛ. 3225 52 40 - 322 66 93 FAX: 322 52 40

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΑΛ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
«ΗΛΕΚΤΡΟΤΥΠ»
Κάνιγγος 33, Τηλ./Fax: 36 22 080

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΕ

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ